

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Матеріали
VIII Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 травня 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

Редакційна колегія:

- А. М. Куліш* – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
В. В. Миргород – доктор юридичних наук, доцент;
А. Р. Голоха – студентка третього курсу за спеціальністю 293 «Міжнародне право»;
О. В. Ільченко – кандидат юридичних наук, доцент;
В. В. Сухonos – доктор юридичних наук, професор;
О. С. Бондаренко – доктор юридичних наук, доцент;
В. М. Завгородня – кандидат юридичних наук, доцент;
С. І. Дегтярьов – доктор історичних наук, професор

*Рекомендовано до видання
рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 7 від 21 червня 2024 року)*

Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м Суми, 23–24 травня 2024 року) / редколегія: проф. А. М. Куліш, В. В. Миргород, А. Р. Голоха. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 251 с.

До матеріалів увійшли тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів», що містять результати теоретичних досліджень та окремі питання актуальних проблем щодо реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів. Тексти доповідей і повідомлень друкуються мовою оригіналу в авторській редакції.

УДК 341-044.247(4:477)(06)

© Сумський державний університет, 2024

© Куліш А. М., Миргород В. В., Голоха А. Р. та ін., 2024

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
СЕКЦІЯ 1	7
ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА, ФІЛОСОФІЯ ПРАВА	7
ПРИЧИНИ ТА ПОШИРЕННЯ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЛЯ ПОВ'ЯЗАНОГО З КОНФЛІКТОМ.....	7
ДО БІОГРАФІЇ УРЯДОВЦЯ І ПОЕТА МАКСИМА ГАВРИЛЮКА-ВДОВИЧЕНКА	10
РАДЯНСЬКІ УРЯДОВІ ПОСТАНОВИ ПРО ЗАВЕРШЕННЯ СУЦІЛЬНОЇ ЕЛЕКТРИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ (ПЕРШ. ПОЛ. 1960-х рр.).....	13
НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ГОЛОДОМОРУ В УКРАЇНІ 1932 РОКУ	16
ДО БІОГРАФІЇ МИКОЛИ БУТОВИЧА – УКРАЇНСЬКОГО ХУДОЖНИКА- ГРАФІКА В ЕМІГРАЦІЇ	19
ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ» ЯК СИСТЕМНОЇ КАТЕГОРІЇ.....	21
США ТА ПРОБЛЕМА СТВОРЕННЯ ЛІГИ НАЦІЙ, 1917–1918 РР.....	25
СТАНОВИЩЕ ЖІНКИ ЗА КОДЕКСАМИ ЗАКОНІВ ДАВНЬОЇ МЕСОПОТАМІЇ.....	30
СЕКЦІЯ 2	36
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО	36
МІСЦЕВИЙ РЕФЕРЕНДУМ В УКРАЇНІ:	36
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	40
СЕКЦІЯ 3	45
МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО ТА МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО	45
РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ПІДТРИМЦІ ЗАГАЛЬНОГО МИРУ ТА БЕЗПЕКИ.....	45
СПЕЦИФІКА СПРАВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	48
ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ В ДІЯЛЬНОСТІ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	52
РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ СУДОВИХ ІНСТИТУЦІЙ У ВСТАНОВЛЕНІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ ТА ПРИТЯГНЕННЯ ВИННИХ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	57
УКРАЇНА–НАТО: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	62
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН	65
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСІБ З ПСИХІЧНИМИ РОЗЛАДАМИ	70
ЗАКОНОДАВЧЕ СТИМУЛЮВАННЯ ВИРОБНИКІВ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ. НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....	76

РОЛЬ ООН В СИСТЕМІ НОВОГО СВІТОВОГО ПОРЯДКУ	82
АКАДЕМІЧНА СВОБОДА В ЄВРОПІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	85
СЕКЦІЯ 4	89
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО, ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО, АГРАРНЕ ПРАВО	89
СЕКЦІЯ 5	89
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС	89
ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ЗАПОВІТУ ПОДРУЖЖЯ.....	89
СЕКЦІЯ 6	93
СІМЕЙНЕ ПРАВО, ЖИТЛОВЕ ПРАВО.....	93
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО	93
СЕКЦІЯ 7	97
ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	97
СЕКЦІЯ 8	97
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО	97
ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ.....	97
ЗМІНИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ЗАЙНЯТОСТІ ТА ПРАЦВЕЛАШТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	101
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА.	104
СЕКЦІЯ 9	109
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ	109
ІР-СУД В УКРАЇНІ: ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗАВДАННЯ ТА КОМПЕТЕНЦІЯ..	109
ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	113
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РАД З ПИТАНЬ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПРИ ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЯХ	117
ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ : АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ.....	120
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ СТАНДАРТІВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	122
ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НЕСПРОМОЖНОСТІ СУДДІ ЗДІЙСНЮВАТИ ПОВНОВАЖЕННЯ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я.	126
ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ ВИМІРИ СУДОВОЇ ПРАВОТВОРЧОСТІ: ОБ'ЄКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАННЯ ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ	129
ПРАВОВІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У СИСТЕМІ ГАРАНТУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ	131

МЕХАНІЗМ СТРИМУВАНЬ І ПРОТИВАГ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ.....	136
ЩОДО ОСНОВНИХ ЮРИДИЧНИХ КАТЕГОРІЙ СУТНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	139
ЩОДО ОСНОВ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ СУДОВОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЦЕСУ	141
ЕТИКА СПІЛКУВАННЯ МЕДІАТОРІВ	144
МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАЦІЇ.....	147
МОБІНГ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	150
ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ	154
ОСНОВНІ ПРАВА ДЕТЕКТИВІВ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	157
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЄСТРАЦІЇ АКТИВ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	161
НАЦІОНАЛЬНА, ДЕРЖАВНА ТА ВІЙСЬКОВА БЕЗПЕКА:	163
СЕКЦІЯ 10	167
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА	167
ОБМЕЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО.....	167
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНІВ ТА ЗВИЧАЇВ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР	172
ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ ПІД ЧАС МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ.....	174
ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ КАТУВАННЯ, ВЧИНЕНОГО.....	176
БОРОТЬБА З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ.....	180
ГАРМОНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ З ПРАВА НОРМАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	184
АРГУМЕНТ НЕЕФЕКТИВНОСТІ ПРОАКТИВНИХ ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЯК СПОСОБІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	187
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	192
НЕСАНКЦІОНОВАНЕ ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАПРАВЛЕННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ЗБРОЇ, ОЗБРОЄННЯ ТА БОЙОВИХ ПРИПАСІВ В УКРАЇНУ, РУХ, ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО РОЗМІЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЧИ ІНШИХ УТВОРЕНИХ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ,	

ВЧИНЕНЕ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ ТА ЙОГО ВІДМЕЖУВАННЯ ВІД ІНШИХ СУМІЖНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	196
ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	200
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	207
СЕКЦІЯ 11	212
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ	212
ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОД	212
СПЕЦИФІКА КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ	214
АНАЛІЗ СОЦМЕРЕЖ ЯК АКТУАЛЬНИЙ МЕТОД РОЗСЛІДУВАННІ ТА ДОКАЗОВУВАННЯ ПРИЧЕТНОСТІ ДО ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ	220
СЕКЦІЯ 12	223
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	223
КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ	223
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЩОДО ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ СТВОРЕНИХ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ У ЛАТВІЇ ТА УКРАЇНІ	226
ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ АВТОРСЬКИХ ПРАВ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ	231
ПАТЕНТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ГАЛУЗІ БІОТЕХНОЛОГІЙ: НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ	235
ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА	239
ОНЛАЙН-МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ ЩОДО ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	242
ENHANCING INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS PROTECTION FOR RESEARCHERS AND RESEARCH INSTITUTIONS IN UKRAINE	245

СЕКЦІЯ 10

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА

ОБМЕЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Щербак Н.М.

Аспірантка кафедри АГПФЕБ ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Бондаренко О.С.

д.ю.н., доцент, завідувач кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Домашнє насильство є однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини. Значним кроком, спрямованим на вдосконалення системи запобігання та протидії домашнього насильства в Україні, стало доповнення законодавцем Кримінального кодексу України статтею 91-1, яка дозволила уповноваженим на те державою органам застосування обмежувальних заходів до осіб, винних у вчиненні домашнього насильства, при цьому такі заходи не замінюють кримінальну відповідальність, а є самостійними заходами безпеки, які поміж іншого виконують й превентивну функцію. Водночас, наразі важливо розуміти, що домашнє насильство в умовах воєнного часу не зникло та не стало менш важливим, а проблеми пов'язані з цим суспільно негативним явищем залишилися такі ж, які й були і в мирний час. А тому, дослідження законодавства зарубіжних країн залишається актуальним і на сьогодні, зокрема, в контексті виокремлення та перейняття корисного для України позитивного досвіду інших держав, а також гармонізації вже існуючих кримінально-правових понять, що значно спростить взаємодію між органами кримінальної юстиції різних країн тощо.

Говорячи про критерій за яким буде обрано законодавство конкретних держав світу, то вважаємо за доцільне в рамках даного дослідження проаналізувати окремі питання впровадження обмежувальних заходів у законодавство зарубіжних країн, поділивши їх на дві основні групи за типом правових систем: романо-германська та англосаксонська.

Одними з найяскравіших представників романо-германської правової системи є Федеративна Республіка Німеччина (далі – ФРН) та Французька Республіка (далі – Франція).

Досліджуючи досвід ФРН у сфері протидії насильству в сім'ї, слід зауважити, що в цій країні діє спеціальний Закон ФРН від 1 січня 2002 року «Про захист від насильства в сім'ї», водночас, необхідно зауважити, що безпосередньо кримінальне законодавство Німеччини не передбачає відповідальності саме за вчинення домашнього насильства. Так, в Німеччині вчинення домашнього насильства охоплюється іншими складами злочинів, зокрема, такими як: тілесні ушкодження різних ступенів тяжкості, незаконне позбавлення волі іншої особи, вбивство тощо.

Параграф 61 Глави 6 Розділу 3 Кримінального кодексу ФРН містить вичерпний перелік заходів виправлення та безпеки, а саме: 1) госпіталізація до психіатричної лікарні; 2) госпіталізація до наркологічної клініки; 3) превентивне ув'язнення; 4) встановлення нагляду за поведінкою засудженого; 5) позбавлення прав водія; 6) заборона займатися професійною діяльністю (КК ФРН) [1]. Грунтовний аналіз вищезазначеної норми, дає можливість зробити висновок, що найбільш наближеним заходом у кримінальному праві ФРН до обмежувальних заходів, передбачених Кримінальним кодексом України, є нагляд за поведінкою засудженої особи.

Так, згідно з положеннями частини першої параграфу 68b Кримінального кодексу ФРН суд на період здійснення нагляду за поведінкою винної особи або на короткий час може зобов'язати таку особу виконувати одну або декілька вказівок, наприклад: 1) не залишати місце проживання чи перебування або визначений район без дозволу наглядового органу; 2) не відвідувати попередньо визначені місця, які так чи інакше можуть створити передумови або заохотити до вчинення інших злочинів; 3) уникати будь-яких контактів із потерпілим або іншою визначеною судом особою чи особами з чітко встановленої групи, які можуть створити передумови або заохотити до вчинення інших злочинів, не спілкуватися з ними, не приймати їх на роботу, не навчати їх або не надавати їм притулку; 4) негайно повідомляти наглядовий орган про кожен зміну місця проживання або місця роботи [1].

Крім того, згідно з положеннями Закону ФРН «Про захист від насильства в сім'ї» від 1 січня 2002 року суд може заборонити особі, яка вчинила домашнє насильство: наближатися до потерпілої особи та його місця постійного перебування або/та проживання; перебувати у сімейному помешканні або на іншій території; спілкуватися з потерпілим електронною поштою, факсом, телефоном, SMS-повідомленнями; здійснювати інші форми переслідування потерпілого. Окрема увага присвячена захисту права власності або користування спільним житловим приміщенням постраждалою від проявів домашнього насильства особою. Так, у випадку довготривалого проживання постраждалої особи разом зі своїм кривдником у спільному домогосподарстві вищезазначений Закон передбачає

обов'язок останнього щодо передачі права користування спільним житлом постраждалій особі [2].

Одним із позитивних аспектів в державній політиці протидії домашньому насильству в Німеччині, на нашу думку, який може, зокрема, й сприяти вдосконаленню вітчизняного права України щодо протидії випадкам домашнього насильства, є діяльність окремих підрозділів кримінальної поліції - відділів уповноважених у справах про насильство в сім'ї. Поліцейські цих підрозділів проходять спеціальну підготовку з поглиблення знань саме в досліджуваній сфері, контактують із жертвою та кривдником, здійснюють розслідування справ, взаємодіють із державними й недержавними інституціями у справі припинення випадків домашнього насильства та їх попередження у майбутньому.

Щодо кримінального законодавства Французької Республіки, в контексті існування обмежувальних заходів, то варто зауважити, що кримінально-правовим заходам, які можуть бути застосовані до особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, відведена окрема III Глава Кримінального кодексу Франції. Серед обмежувальних заходів, які можуть бути застосовані до осіб, винних у вчиненні домашнього насильства, як до, так і після їх ув'язнення, чинним законодавством Франції передбачена можливість встановлення заборони будь-яких контактів між кривдником та потерпілою особою, а також виселення кривдника з місця спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства. Крім того, суд за необхідності може покласти на кривдника обов'язок не наближатися до особи, яка стала жертвою домашнього насильства, під контролем спеціального електронного браслету, який дозволяє забезпечити дотримання судового припису про заборону особі-агресору наближатися до потерпілої особи [3]. Говорячи про англо-американську правову систему, то найяскравішими представниками даної правової системи є Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії (далі – Велика Британія) і Сполучені Штати Америки (далі – США).

У кримінальному законодавстві Великої Британії відсутній єдиний кодифікований акт, який був би присвячений регулюванню кримінальної відповідальності. Натомість, дана функція покладена на велику кількість законів і найбільш значущим з яких є Закон про кримінальну юстицію 2003 року, яким регламентовано широке коло кримінально-правових положень. Частина 12 даного Закону містить перелік норм, що закріплюють окремі накази, які суд може винести засудженій за кримінальне правопорушення особі. Такі накази можуть передбачати одну або декілька вимог, наприклад: 1) щодо неоплачуваної праці; 2) проходження реабілітації; 3) проходження конкретної програми; 4) про виключення (згідно з частиною першою статті 205 Закону 2003 року «вимога про виключення» забороняє правопорушнику в'їжджати в місце, зазначене в наказі, протягом зазначеного періоду); 5)

про проживання (у частині першій статті 206 Закону 2003 року «вимога про проживання» означає вимогу про те, що протягом періоду, зазначеного у наказі, правопорушник повинен проживати в місці, зазначеному в наказі); 6) заборона виїзду за кордон; 7) щодо лікування психічних розладів; 8) щодо реабілітації від наркотичної, алкогольної залежності; 9) підлягати електронному моніторингу та інші [4]. Крім традиційних для законодавства переважної більшості зарубіжних країн заборонних приписів за вчинення домашнього насильства, які полягають у недопущенні кривдника до сімейного житла та встановлення для нього заборони контактувати з особою, постраждалою від домашнього насильства, досить цікавим досвідом Великої Британії у сфері протидії домашнього насильства є можливість офіційної перевірки партнера на «насильницьке минуле». Так, чоловік або жінка, якщо в нього/неї з'явилися підозри щодо партнера, може звернутися з відповідним клопотанням до поліції про перевірку свого партнера на «насильницьке минуле», а посадові особи органів поліції, зі свого боку, зобов'язані провести спеціальну перевірку за запитом такої особи та проінформувати заявника про її результати. За потреби поліцейські повинні негайно забезпечити захист жертви.

Вбачається, що дана норма була б доцільною для уведення у законодавство України та сприяла б вдосконаленню вітчизняного права України щодо протидії випадкам домашнього насильства, водночас, без формування «реєстру кривдників», створення якого на сьогодні не має достатнього рівня підтримки серед українського суспільства, це здається неможливим.

Основоположні норми щодо кримінальної відповідальності в США містяться в Кодексі США, який є кодифікацією за предметним критерієм загальних та постійних законів. Розділ 227 Частина II Глави 18 Кодексу США «Злочини та кримінальний процес» визначає такі види державного осуду: пробація, штраф, ув'язнення. На сьогодні пробація у США розглядається як «найкраща альтернатива» ув'язненню, яка сприяє найменш суворій реабілітації засудженого. Так, пробація може містити схожі обов'язки для засудженого, наприклад, у пунктах 6, 13 статті 3563 Кодексу США передбачено, що пробація може бути застосована судом з одночасною вимогою дотримання засудженим певних умов: 1) утримуватися від відвідування певних видів місць або від спілкування із зазначеними особами; 2) проживати у визначеному місці чи районі або утримуватися від проживання у визначеному місці чи районі [5].

Разом з тим, у США розроблена ефективна система надання соціальної допомоги та реабілітації жертв, а також широко застосовуються охоронні ордери або судові накази про захист жертв насильства. Так, охоронний ордер – це письмовий судовий наказ, який покликаний заборонити домагання й агресивну поведінку, а також захистити потерпілу

особу та її сім'ю від кривдника. Водночас, суть охоронного ордеру полягає у забороні агресора телефонувати особі, постраждалій від домашнього насильства, звертатись до неї через засоби Інтернет зв'язку чи інші месенджери, а також наближатися до жертви (при цьому мінімальна відстань між кривдником і потерпілим має бути не менше 50 м). У випадку порушення кривдником встановлених охоронним ордером заборон, йому може загрожувати кримінальне переслідування [6, с. 113].

Таким чином, огляд досвіду зарубіжних країн щодо законодавчої регламентації застосування обмежувальних заходів до осіб, які вчинили домашнє насильство, показав, що законодавство досліджуваних країн здебільшого передбачає схожі за видами обов'язки та заборони, першочерговою метою застосування яких є захист жертви від насильства та загроз насильством, надання всебічної підтримки постраждалим від домашнього насильства та встановлення безпосередніх гарантій безпеки таких осіб. Водночас, досвід зарубіжних країн у сфері протидії домашньому насильству є вкрай важливим і для України та повинен бути врахований законодавцем під час процесу пошуку найбільш оптимальних шляхів вдосконалення нормативних положень, які б в повній мірі змогли б забезпечити однозначне і правильне тлумачення правових норм, застосування та виконання кримінально-правових обмежувальних заходів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. German Criminal Code. Federal Law Gazette I, p. 3322. 13.11.1998. URL : https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.pdf (дата звернення: 20.05.2024).
2. Gesetz zum zivilrechtlichen Schutz vor Gewalttaten und Nachstellungen (Gewaltschutzgesetz – GewSchG) : vom 11. Dezember 2001 // Bundesministerium der Justiz. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gewschg/BJNR351310001.html> (дата звернення: 20.05.2024)/
3. Code pénal : Adoption 22 juillet 1992 // République Française : Legifrance. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/2023-02-19/ (дата звернення: 20.05.2024).
4. Criminal Justice Act 2003. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/contents> (дата звернення: 20.05.2024).
5. United States Code 2020. URL : <https://uscode.house.gov/> (дата звернення: 20.05.2024).
6. Довгунь К. В. Досвід США та Канади у сфері запобігання і протидії домашньому насильству. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 11. С. 111–114.